

**Kommenterad statistik om
satsningen på högre bidrag till
ungdomar mellan 20–24 år**

Rapport från CSN

2012-07-27

2011-100-9857

2011-12-22

U2011/7304/SF

Regeringen
Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Kommenterad statistik om satsningen på högre bidrag till ungdomar mellan 20–24 år

Enligt uppdrag i regleringsbrevet för 2012 ska Centrala studiestödsnämnden (CSN) senast den 1 augusti 2012 lämna en kommenterad statistik vad gäller regeringens tillfälliga satsning på att göra det högre bidraget inom studiemedlet tillgängligt för vissa arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullständig grundskole- och gymnasieutbildning. CSN överlämnar härmed rapporten *Kommenterad statistik om satsningen på högre bidrag till ungdomar mellan 20–24 år*.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören Christina Gellerbrant Hagberg efter föredragning av utredaren Johnny Svanström. Närvarande var även enhetschefen Sara Lindqvist. I arbetet med den kommenterade statistiken har även deltagit utredarna Carl-Johan Stolt och Anders Larsson.

Christina Gellerbrant Hagberg

Johnny Svanström

Kommenterad statistik om satsningen på högre bidrag till ungdomar mellan 20–24 år

Innehållsförteckning

Uppdraget	3
Satsningen på högre bidrag till studerande mellan 20–24 år.....	3
Kommenterad statistik	3
Antal studerande m.m.	4
Utbetalda belopp.....	9
Budget – utfall och prognos	9

Uppdraget

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har fått i uppdrag att senast den 1 augusti 2012 lämna en kommenterad statistik till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) vad gäller regeringens tillfälliga satsning på att göra det högre bidraget tillgängligt för vissa arbetslösa ungdomar mellan 20–24 år som saknar fullständig grundskole- och gymnasieutbildning.

Satsningen på högre bidrag till studerande mellan 20–24 år

Det högre bidraget till ungdomar i åldern 20–24 år lämnas för studier på grundskole- eller gymnasienivå vid komvux eller folkhögskola. För att få bidraget måste den sökande i anslutning till studiernas början vara arbetslös och inskriven i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin. Den sökande ska även ha avbrutit sin utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå i grundskolan, gymnasieskolan eller inom kommunal vuxenutbildning eller motsvarande utbildning i folkhögskola före den 1 juli 2010 och sakna slutbetyg eller motsvarande från sådan utbildning. Det högre bidragsbeloppet får endast lämnas för studier som påbörjas under 2011 och 2012. Det högre bidraget får därefter lämnas till dess att den studerande får slutbetyg från grundläggande eller gymnasial vuxenutbildning eller studieomdöme från folkhögskola, dock längst till och med utgången av 2014¹.

Motivet att ge det högre bidraget till studerandegruppen är att öka incitamenten att återgå till studier. Det högre bidraget lämnas så länge avsatta medel finns kvar. Under 2012 har det avsatts 131 miljoner kronor i den särskilda anslagsposten 2.5 (Utgiftsområde 15 anslag 1:2 anslagspost 2.5).

Högre bidrag kan även lämnas till andra studerande, exempelvis studerande på grundskolenivå som saknar en grundskoleutbildning eller till studerande på gymnasienivå som saknar en treårig gymnasieutbildning (anslagspost 2.2). I dessa fall måste dock den studerande vara 25 år eller äldre.

Den studerande behöver inte ange vilken bidragsnivå han/hon söker. CSN prövar utifrån studiemedelsansökan automatiskt rätten till högre bidraget. När det gäller högre bidraget för unga (ap 2.5) sker följande maskinella kontroll ifall den sökande är aktuell att prövas för det högre bidraget:

- ålder under 25,
- att studierna är på grundskole- eller gymnasienivå,
- att den studerande i ansökan har fyllt i uppgifter om tidigare utbildning att han/hon saknar grundskole- eller gymnasiekompetens.
- att den studerande inte haft studiemedel efter den 1 juli 2010.

CSN skickar maskinellt frågor till Försäkringskassan om den studerande har beslut om jobbgarantin eller jobb- och utvecklingsgarantin.

Kommenterad statistik

Statistiken i denna rapport redovisas oftast fördelad på de tre halvårsutfall och det kalenderårsutfall som finns. Vissa statistiktabeller är uppställda på annat sätt, vilket är en anpassning till innehållet eller utrymmet i tabellen.

---

¹ Ursprungligen omfattade satsningen studerande som påbörjade studierna under 2011 och för studier som längst till och med utgången av år 2013. Beslut har därefter fattats om förlängning av satsningen med ett år.

Antal studerande m.m.

Under kalenderåret 2011 fick 2 451 ungdomar utbetalning av högre bidrag från anslagsposten 2.5. Vid fördelning av statistiken per halvår framgår att antalet ökat.

Högre bidraget för unga (ap.2.5), antal personer fördelat på kön, halvår och kalenderår

	2011:1	2011:2	2012:1	2011
Kvinnor	343	1 054	1 077	1 164
- andel kvinnor	43	49	50	47
Män	464	1 077	1 083	1 287
Totalt	807	2 131	2 160	2 451

Andra halvåret 2011 respektive första halvåret 2012 var antalet ungdomar med högre bidraget betydligt fler än när stödformen infördes första halvåret 2011. Könsfördelningen är relativt jämn. Andelen kvinnor har ökat något under perioden och uppgick till 50 procent första halvåret 2012. Jämfört med andra studerande med studiemedel är det dock en relativt låg andel kvinnor².

Som tidigare nämnts är anslagsposten 2.5 avsedd för studerande i åldern 20–24 år. Under det första halvåret respektive år var ingen studerande 20 år (ålder årets slut) med anledning av den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel. Studerande som läser på grundskole- eller gymnasienivå³ kan få studiemedel först från och med andra kalenderhalvåret det år de fyller 20, vilket innebär att 20-åriga studiemedelstagare finns i statistiken enbart under det andra halvåret.

Högre bidraget för unga (ap.2.5), antal personer fördelat på ålder¹, halvår och kalenderår

Ålder årets slut	2011:1	2011:2	2012:1	2011
20	0	538	0	538
21	271	552	629	658
22	237	460	635	566
23	156	354	493	404
24	143	227	403	286
Totalt	807	2 131	2 160	2 451

¹ Ålder vid årets slut.

Ökningen under perioden är procentuellt större i de högre åldrarna, det vill säga 23- och 24-åringar. Störst var ökningen för 23-åringarna, där antalet personer ökat med 216 procent sedan första halvåret 2011.

² Jämförande statistik med andra studiemedelstagare finns på sidan 8.

³ Avdelningarna A1 och A2 i bilagan till studiestödsförordningen (2000:655).

De flesta studerar i kommunal vuxenutbildning medan en mindre andel studerar vid folkhögskola. I följande tabell framgår andelen i respektive skolform per utbildningsnivå.

Högre bidraget för unga (ap.2.5), antal personer fördelat på nivå, halvår och kalenderår¹ samt skolform andel i procent

Nivå/ Skolform	2011:1	2011:2	2012:1	2011
Grundskolenivå	97	241	262	292
- andel komvux	97	82	79	85
- andel folkhögskola	3	18	21	15
Gymnasienivå	783	2 022	2 031	2 330
- andel komvux	91	79	79	81
- andel folkhögskola	8	21	21	18
Totalt (netto)	807	2 131	2 160	2 451

¹ En person som studerat både på grundskole- och gymnasienivå under samma halvår finns med i statistiken på båda nivåerna. I nettosiffran för samtliga har personen endast räknats en gång.

Av de studerande som får högre bidraget för unga har andelen som läser på folkhögskola ökat kraftigt sedan det första halvåret 2011. Andelen har ökat till 21 procent både på grundskolenivå och gymnasienivå, första halvåret 2012.

Cirka 17 procent av de studerande med högre bidraget för unga var deltidsstuderande under kalenderåret 2011. I följande tabell redovisas antalet kvinnor och män som studerat deltid respektive heltid.

Högre bidraget för unga (ap.2.5), antal personer fördelat på studietakt och kön, halvår och kalenderår¹

Studietakt/ Kön	2011:1	2011:2	2012:1	2011
Deltid				
- kvinnor	65	159	212	207
- män	92	167	204	247
Summa deltid	157	326	416	454
Heltid				
- kvinnor	321	990	1 006	1 088
- män	424	1 014	1 005	1 199
Summa heltid	745	2 004	2 011	2 287
Totalt (netto)	807	2 131	2 160	2 451

¹ En person som studerat både deltid och heltid under samma halvår finns med i statistiken på båda studietakterna. I nettosiffran för samtliga har personen endast räknats en gång.

Det är ungefär lika stor andel kvinnor som män som studerar deltid. De deltidsstuderande återfinns nästan helt på komvux. Inom folkhögskola erhåller merparten studiemedel för heltidsstudier. Antalet heltidsstuderande har ökat med 170 procent sedan första halvåret 2011, vilket är en något större ökning än för deltidsstuderande.

I och med införandet av anslagsposten 2.5 har det blivit möjligt för studerande under 25 år att få det högre bidraget. Utvecklingen per bidragsnivå redovisas i följande tabell.

Antalet studiemedelstagare i Sverige på grundskole- och gymnasienivå i åldern 20–24 år fördelat på bidragsnivå, första halvåret 2010 – 2012¹

	2010:1	2011:1	2012:1
<u>Grundskolenivå</u>			
Generellt bidrag	3 017	2 810	2 679
Högre bidrag(ap.2.5)	-	92	262
<u>Gymnasienivå</u>			
Generellt bidrag	35 187	34 323	32 909
Högre bidrag(ap.2.5)	-	764	2 025
Samtliga (netto)	36 530	36 244	34 739

¹ En person som studerat både på grundskole- och gymnasienivå under samma halvår finns med i statistiken på båda nivåerna. I nettosiffran för samtliga har personen endast räknats en gång.

Som framgår av tabellen är det en relativt liten andel av alla studiemedelstagare på grundskole- och gymnasienivå i åldern 20–24 år som beviljas det högre bidraget. På grundskolenivå fick 9 procent av studiemedelstagarna det högre bidraget och på gymnasienivå fick 6 procent det högre bidraget under första halvåret 2012.

Som tidigare nämnts är ett av villkoren för att kunna få högre bidraget från anslagsposten 2.5 att den sökande är inskriven i jobbgarantin för ungdomar eller i jobb- och utvecklingsgarantin. Enligt månadsstatistik från Arbetsförmedlingen för åldersgruppen 20–24 år utan fullföljd gymnasieutbildning fanns 2 662 sökande i jobb- och utvecklingsgarantin och 6 287 sökande i jobbgaranti för ungdomar⁴.

I följande tabell har CSN utgått ifrån dessa arbetsmarknadssiffror fördelat på län för att försöka få en ungefärlig uppfattning om hur stor andel av ”målgruppen” som läser med högre bidraget. Arbetsmarknadssiffrorna är dock inte helt jämförbara med statistiken över antalet som får högre bidraget från anslagsposten 2.5. På sidan 8 redovisas mer utförligt de osäkerheter som finns vid jämförelse av statistiken.

⁴ Månadsstatistik för april 2012 som CSN beställt från Arbetsförmedlingen, där utbildningsnivån är enligt uppgift från den arbetssökande.

Högre bidraget för unga (ap.2.5), antal personer fördelat på folkbokföringslän första halvåret 2011 respektive första halvåret 2012, samt som andel av antalet i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin, i åldern 20–24 år utan fullföljd gymnasieutbildning¹

Län	2011:1	2012:1	Andel studiemedelstagare med högre bidrag i procent av antalet i jobbgarantin utan fullföljd gy utb. ¹
Blekinge	22	69	21
Dalarna	35	69	23
Gotland	9	22	35
Gävleborg	48	127	20
Halland	32	61	22
Jämtland	14	30	18
Jönköping	21	71	18
Kalmar	20	86	26
Kronoberg	8	20	6
Norrbottn	35	101	22
Skåne	101	264	15
Stockholm	89	238	22
Södermanland	25	74	19
Uppsala	18	46	19
Värmland	26	50	14
Västerbotten	25	69	21
Västernorrland	53	116	29
Västmanland	39	93	21
Västra Götaland	127	371	21
Örebro	25	61	15
Östergötland	14	120	19

¹ Andelen är beräknad av CSN utifrån särskilt beställd månadsstatistik från Arbetsförmedlingen. Antalet studerande med högre bidraget för unga första halvåret 2012 har dividerats med summan av antalet personer i jobbgaranti för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin (åldersgruppen 20–24 år utan fullföljd utbildning på gymnasienivå under april 2012) och antalet studerande med högre bidraget för unga första halvåret 2012.

Vid en regional fördelning framgår att flest personer har fått det högre bidraget för unga i Västra Götaland. Andelen som studerar med högre bidraget av antalet personer i jobbgarantin för ungdomar eller jobb- och utvecklingsgarantin⁵ varierar mellan 6 och 35 procent beroende på län.

Procentandelarna i tabellen med regionala jämförelser är dock inget exakt mått. Det finns ett flertal osäkerheter vid användning av den underliggande studiemedels- och arbetsmarknadsstatistiken för att beräkna andelen av målgruppen som studerar med det högre bidraget.

⁵ Statistiken över antalet personer i jobbgarantin eller jobb- och utvecklingsgarantin avser ungdomar i åldersgruppen 20-24 år utan fullföljd gymnasieutbildning, enligt månadsstatistik för april 2012 från Arbetsförmedlingen.

Bland annat finns följande osäkerheter:

- Jämförelsen fokuserar på huruvida utbildning på gymnasial nivå avklarats. Det finns dock även en mindre grupp som kan vara aktuell för utbildning på grundskolenivå.
- Arbetsmarknadsstatistiken baseras på den sökandes egen uppgift om avklarad utbildningsnivå vid tidpunkten för inskrivningen. För att kunna få det högre bidraget ska personen ha avbrutit sin utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå före halvårsskiftet 2010.
- Det är inte exakt samma tidsperiod som studiemedelsstatistiken och arbetsmarknadsstatistiken avser. Statistiken är ursprungligen framtagen på olika sätt med olika syften.

I följande tabell jämförs studerande som får högre bidrag från anslagsposten 2.5 med studerande i samma åldersgrupp men som har generellt bidrag. I tabellen finns även jämförbara siffror med andra studerande som har högre bidrag men som är äldre än 25 år (anslagsposten 2.2).

Jämförande statistik över studiemedelstagare med olika bidragsnivåer och åldrar, andelar i procent, första halvåret 2012.

	ap.2.5 Högre bidrag 20-24år	ap.1 Generellt bidrag 20-24år	ap.2.2 Högre bidrag >=25 år
<u>Grundskolenivå</u>			
Andel män	49	40	27
Andel deltidsstuderande	20	26	21
Lånebenägenhet	45	44	28
<u>Gymnasienivå</u>			
Andel män	50	45	30
Andel deltidsstuderande	17	20	21
Lånebenägenhet	50	51	54

Som framgår är det en relativt hög andel män bland dem som studerar med det högre bidraget från anslagsposten 2.5, både jämfört med med studerande i samma åldersgrupp med generellt bidrag och jämfört med äldre studerande som får högre bidrag. En orsak till detta kan vara att det är vanligare att män avbryter sina gymnasiestudier än kvinnor. Var tredje ung man har ofullständiga gymnasiestudier bakom sig när vuxenlivet börjar, jämfört med var fjärde ung kvinna.⁶

Av tabellen framkommer att andelen deltidsstuderande är något lägre bland dem som studerar med studiebidrag från anslagspost 2.5, jämfört med övriga studiemedelstagare. Lånebenägenheten, det vill säga andelen som utöver studiebidraget även har lån, var 50 procent bland studerande på gymnasienivå med högre bidrag från anslagsposten 2.5.

⁶ SCB (2008). *Ungdomar utan fullföljd gymnasientbildning – en undersökning med många utmaningar*. Arbetsmarknads- och utbildningsstatistik 2008:1.

I tabellen finns det endast en marginell skillnad i lånebenägenhet mellan studerande med högre bidraget i åldern 20–24 jämfört med studerande med generellt bidrag i samma åldersgrupp. Vanligtvis har studerande med högre bidraget betydligt lägre lånebenägenhet än studerande med generellt bidrag i samma ålder. Vid en mer detaljerad kontroll visar det sig vara så även i detta fall. Vid nedbrytning av siffrorna på respektive ålder inom intervallet framkommer att lånebenägenheten är lägre bland de med högre bidraget. Studerande med högre bidraget för unga har en relativt högre andel personer i åldern 23 och 24 år, där lånebenägenheten är högre.

På grundskolenivå kan differenser i lånebenägenhet till stor del bero på slumpmässiga variationer till följd av små volymer. Det var färre än 300 personer på grundskolenivå med studiemedel från anslagsposten 2.5 första halvåret 2012.

Utbetalningar

Under kalenderåret 2011 utbetalades 72,6 miljoner kronor i högre bidrag från anslagsposten 2.5. Utöver bidragsdelen utbetalades 12,5 miljoner kronor i grundlån och 0,8 miljoner kronor i tilläggsbidrag samt ett mindre belopp i merkostnadslån.

Utbetalda belopp och antal studerande med högre bidraget för unga (ap.2.5) per beloppstyp, halvår och kalenderår, kronor

Typ av belopp	2011:1	2011:2	2012:1	2011
Högre bidrag (ap.2.5)	20 774 268	51 810 092	63 504 350	72 584 360
Antal personer	807	2 131	2 160	2 451
Tilläggsbidrag	188 010	562 048	659 350	750 058
Antal personer	81	242	245	266
Grundlån	3 260 969	9 238 129	11 381 528	12 499 098
Antal personer	419	1 040	1 067	1 210
Merkostnadslån	7 897	15 903	107 801	23 800
Antal personer	3	8	16	11
Summa belopp	24 231 144	61 626 172	75 653 029	85 857 316

Det utbetalda genomsnittsbeloppet första halvåret 2012 var 29 400 kronor i högre bidrag och 10 670 kronor i grundlån. Det är ungefär lika stort genomsnittsbelopp som för studerande med högre bidraget från anslagsposten 2.2, där åldern är 25 år eller äldre.

Budget – utfall och prognos

Kalenderåret 2011 tilldelades 128 mnkr till anslagsposten 2.5, varav 73 mnkr utbetalades. Det var främst ett lågt utfall under det första halvåret 2011 som medförde att anslaget inte utnyttjades i sin helhet.

Att inte mer av anslaget utbetalades under det första halvåret 2011 beror sannolikt på att stödformen nyligen hade introducerats. Vid intervjuer, som CSN genomförde under förra året, med några utvalda kommuner var det också flera kommunföreträdare som menade att det varit kort om tid att informera om det nya högre bidraget.

Kalenderåret 2012 har 131 mnkr anslagits. CSN:s prognos för 2012 uppgår till 127 mnkr, vilket skulle innebära att nästan hela det tilldelade beloppet kommer att utnyttjas.

Under det första halvåret 2012 utbetalades 63,5 mnkr i högre bidraget från anslagsposten 2.5. Det är ungefär 48 procent av det belopp som anslagits för hela kalenderåret. CSN:s prognos är att utflödet under det andra halvåret 2012 blir ungefär lika som utfallet för det första halvåret. Antalet stödtagare beräknas bli något fler medan det genomsnittliga belopp som utbetalas per individ vanligtvis är något lägre under det andra halvåret.

Med utgångspunkt ifrån att inga nya studerande kan beviljas det högre bidraget *från och med 2013* beräknar CSN att antalet studerande och utbetalda belopp successivt kommer att minska under 2013 och 2014.

Högre bidraget för unga, anslagspost 2.5

År	2011	2012	2013	2014
Anslag (mnkr)	128	131	ej fastställt	ej fastställt
Utbetalning (mnkr)	73	127	67	15
	utfall	prognos	prognos	prognos
Antal personer	2 451	2 700	1 400	320
	utfall	prognos	prognos	prognos

Hur mycket pengar som kommer att tilldelas anslagsposten 2.5 för år 2013 och 2014 är emellertid ännu inte fastställt. Eftersom det högre bidraget inte är rättighetsstyrt får utbetalda belopp inte överstiga de belopp som finns tillgängliga för anslagsposten.

I prognosen har CSN tagit hänsyn till de antaganden som redovisats i budgetpropositionen för 2011 och 2012 beträffande antalet ungdomar som satsningarna beräknas omfatta per helår, antalet årsstudieplatser samt utgifter i studiemedel.